



«ՀԱՅՐԵՆԻ ԱՂԲԻՐԻՐԾ»

(Հայրենաստեղծ Քերթուածներ)

Առաջին հերթին՝ անունը հեղինակին։ Եթէ ան իմաստութիւնը ունէցած չըլլար իր լուսանկարը զետեղելու գրքի մօտաքին, պիտի տարուէինք մտածելու թէ ան կը պատկանի իգական սեռին։ Մեր լեզուն ունի որակէ գ անուններ, երկու սեռերէն ալ հաստատուած կրուած։

Հեղինակին բնակավայրն է Ն. Եոթք, ուր և լոյս է տեսած խնդրոյ առարկայ հատորը «Բարգէն» Հրատարակչատունէն, 1986 ին, խիստ մօքուր տպագրութեամբ և վայելչագեղ կազմով։

300 էջերու վրայ սիրուած մօտ 200 քերթուածներ, գրուած արեւելահայերէնով երեք տարիներու կարճ միջոցի մը ընթացքին կը ժպտին մեզի գրքին մէջէն։ 300 էջ, 200 քերթուած և 3 տարի։ Այս երեք առեւտրները երբ քով քովի գան, թելադրական ու պերճախօս կը դառնան ինքնին։ Մեր ամենէն փայլուն տաղանդներով օժտուած մտքերն անգամ չբռնեցան այսքան շոգեպինդ։ Ու անհնթեթ պիտի ըլլար ենթադրել որ Գրիգորեանի տաղանդը ըլլար Թէքէնի ու Վարուժանի տաղանդէն աւելի բարձր ու ազնիւ։

Հակառակ այս բալորին, Գրիգորեան մեր ժողովուրդի որոշ մէկ հատուածին կողմէ լորձաշաւութիւն փառաբանուած հեղինակներէն է։ Իր անունն ու քերթուածները հնչած են յաճախ, հանդիսաւոր առիթներով, պիտեմքներու բեմերէն և որոտընդոտ ծափեր խլած։

Չափ ու յանգ բացակայ են յաճախ իր տողերէն, բայց ինչ որ իր քերթուածները կ'ընէ աւելի շնչատ ու լիրարար՝ բացակայութիւնն է տողերը կենսաւորող տպագրութիւն, յոյժին ու վերթեղ մտածումին, առանց տրանք քերթուած մը կը վերածուի բառակոյտի, նմանելով փայտափոյ կառուցուած պատի մը, որ զուրկ է մասնիկները իրար զօդող շաղախէն։

Քանի մը կտորներու մէջ կարելի է նշմարել մտածումի կայծեր ու փշրանքներ, Սակայն կը կարծենք թէ Գրիգորեան աւելիով պիտի չահէր հթէ ազատագրէր իր տոնոյ խնկրը բռնաւարձութեան պարտագրած սեղմութիւնն ու կաշկանգութիւնն։ Այն ատեն երեւոյն պիտի գոյնի անոնց տափակութիւնն ու տկարութիւնը, անոնցմով բանաստեղծական կառոյց մը լաստակերտելու անբաւարարութիւնը։

22րդ էջով, հեղինակը 27 տող յատկացուցած է ըսելու համար պարզ ու հաւրածանօթ ճշմարտութիւն մը. — Եթէ մենք փարած մնանք մեր լեզունն ու ողգային արժէքներուն, թշնամին չի կրնար մեր հողը իւրացնել։ Թէև աւելի քան 70 տարիներ ի վեր Թուրքը հանդիսաւորապէս բողբոջած է մեր հողերուն վրայ։

Կ'արտագրենք 36—37րդ էջերը գրաւոր և նահապետ Քուչակի ձօնուած կտորին վեցերորդ տունը. —

Գու գուսանոց մեր հայ գուսան

Սիրոյ ալբիւր հայրենի,

Հայրենեդ դեռ կը զնգան

Մեզն քո հայոց Աշխարհի։

Առաջին տողը իմաստազուրկ է, Գուսաններուն մեծագոյնը կը դառնան զայն արդեօք։ Տողը ստորակէտով պէտք է զատուեր յաջորդէն։ Երրորդ տողի առաջին բառը հայերէն կը հոտի բայց հայերէն չէ։ Վերջինին մէջ գերանունի հարկ չկայ, քանի որ ներկայ է գոյականը։

Անհաշուելի են գրաշարական սխալները։ Գոյութիւն չունի վրիպակներու ցանկ, Ուղղագրութիւնն ալ չէ անթերի։

Գրիգորեան յիշեալ հատորէն զատ հեղինակ է երեք այլ գործերու, երկուքը դարձեալ տափածոյ խօսքի սեռին պատկանող, իսկ մէկը ունի արձակի բոժին, ի տես վերջին իր գործի խակութեան, այդ հատորներու ձեռնուժը կը նկատենք ժամովաճառութիւն։ Անտրժանները պէտք է լքել իրենց ճակատագրին։

Հայրենի Աղբիւրիցքը մուտքի տոժմ մը չ'ապակողմեր ապարսխտ հեղինակին մեր գրական անդամատունէն ներս։

Գ. ՃԱՐՏԱՐ